

Makulatura / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 21 января, 2025

Makulatura / hekaýa MAKULATURA

Garajanyň niýeti obadan gelip, awtobusdan düşüşi ýaly, öz hususy maşynyna şaý almak üçin göni jygylyga gitmekdi. Ýöne ol duralganyň çat maňlaýyndaky giň meýdançada hatara duran dükanlary görüp, pälinden birbada el çekdi. »Gel-aý, aýlanyp göreýin-le, bazaryň gaçyp gidýän ýeri ýok« diýdi. Şol aýlanyp ýörşüne-de kitap satylýan dükanyň üstünden bardy. Rejelenip goýlan kitaplary ýekän-ýekän synlap başlady. Birdenem ho-ol aňyrky burçda aýratynja goýlan üýtgeşik, tapylgysyz kitaplara gözi düşdi. Maýl Rid, Jek London, Aleksandr Dýuma, Dostoýewskiý... Ol »Oh« diýdi-de tekjä tarap elini serdi.

□ Şol kitaplaryňyzy görüp bolmazmyka?

Şol kitaplaryň birine güýmenip oturan, maýa ýaly daýaw, gara gözli ak gelin asyl gymyldamadam. Ol oturan ýerinden gabaklaryny çalaja galdyrdy-da: »Sen näme asmandan düşdüňmi?« diýýän manyda sesini-üýnünü çykarman, kirpikleriniň ujuny Garaja gezedi. Jogap bermänem, ýene-de gabaklaryny aşak goýberdi. Özem edil öňküsi ýaly, elindäki kitaby bilen boluberdi. Garajanyňam özünü edil beýtdiresi gelmedi:

□ A gyz! □ Garajanyň uzyn göwresi dargylyp, ýaňky gelniň üstüne ýaý kimin egreldi. Titräp başlan inçe barmaklary bilen tekjedäki kitaplary görkezdi. Sesem sandyrady: □ Görkeziň maňa şol kitaplary. Siz näme »Obadan gelen-ow şu« diýip adamy äsgermezçilik etjek bolýaňyzmy?! Ýa obalylar kitap okamaýandyr öýdýäňizmi? Gelniň kirpikleri ýene-de Garaja gezeldi. Owadanja ýazgyn gaşlar çytyldy:

0 kitaplar talon boýunça berilýär. Talon boýunça näme göreňokmy. Hon-ha ýazylygy dur-a.

□ Talon?

Ýene-de jogap bolmady.

□ 0 nähili talon? Nämäň talony?

Halys bolmajagyny bilen gelin elindäki kitaby siltenjiräp

ýapdy-da tasanyp ýerinden turdy. Ellerini tagta diräp possjak dodaklaryny çalaja gymyldatdy.

□ Kagyz ýygnap alynýan talon? Düşündiňizmi? Makulatura!

□ Äh-ä! □ Garaj süýem barmagy bilen eňegini dyrmalady. Bu geline nähak gatyrganandygyna ökünmekden ötri sesi öňküsinden has pes çykdy: □ Her kitap üçin näçeräk kagyz ýygnamaly bolarkan aýt?

Munça bolanyna görä, gelin onam aýtdy. Şondan soň bu kitaplary alyp bilmejekdigine Garajanyň doly gözi ýetdi. Wagt geçirmän göni jygylyga dönmek üçin beýlesine dönüp gaýdyberjek boldam welin, dükana eli talonly biri gelip girdi-de, Garajanyň el ýetirip bilmän emenip duran kitaplaryndan birnäçesini arkaýyn aldy ötägitdi. Artykmaç gepem bolmady, gürrüňem. Garaja hasyr-husus ýaňky kitap alanyň yzyndan ýetdi-de alkymyna dykyldy:

□ Ýaşuly, nähili kagyz tabşyrmaly şuň üçin?

□ Kagyz kagyzdyr-da. Nähilisi bormy onnam bir!

□ Neme... Men neme diýjek bolýan. Juda köne zyňynsy kagyz gerekmi, ýa täzerägem bolsa bolýamy?

□ Tapawudy ýok.

□ Gazetem bolýarmy?

□ Bolýa.

□ Kitap nädýä? Täze kitap?

Garajanyň gürrüňdeşi: »Bir bela sataşdym öýdýän» diýýän ýaly, ýüzüni ynjyly çytyp töweregine garanjaklady. Yzyndanam geçirimlilik üçin zoraýakdan ýylgyrdy:

□ On asyny, bar-da özlerinden soraýsana. Biz-ä entek täze kitap tabşyryp göremzok.

Şeýle diýip, ýaşuly ýoluna ugrady. Onuň bilen egnini deňläp barşyna Garaja ondan kagyz tabşyrylýan nokatlaryňam birnäçesiniň salgysyny aldy. Eglenmän şol salgy alan ýerlerine tarap eňdi. Baryp, olardanam täze kitaby tabşyryp bolýanyny, bolmaýanyny sorady. Ýarym sagat ýaly wagt geçip-geçmänkä-de Garaja der bolup ýaňky dükana gaýdyp geldi. Şol elýetmez kitaplaryň sag we sol taraplaryndaky bölümlerde telim ýyl bári alynman çaň basyp, baslygyp ýatan kitaplara barmagyny çommaltdy:

□ Şolaryň birini görkezseňizläň maňa. □ Ol kitaby eli bilen saldarlap gördi. İçini hümetledi □ Hm-m... Maňa şundan bir elli

sanysyny beriň! □ Satyjy oňa oýun edýändir öýtdi. Emma bu ýigidiň durşuna alada öwrülen ýüzi asyl oýun edýäne meňzänok. Gaýtam satygçyny birsyhly gyssap, alarladyp baryar. □ Boluň ýeňňe boluň! Men bu gün yzyma-da gaýtmaly. Entek ýene-de telim (gezek) gatnamaly boljak. Wah maşyn bolan bolsa bolaýjak ekeni. Oňňam şu wagt döwlüp durşuny diýsene. Haý içigar-a! Ýeňňe o-ol ýukajyk kitapdanam ýüz sanysyny ber! Gaty kän ýatdy şol sizde. Aşakylaryň-da hemmesini beräý! Şolar-a men öýlenmänkämem bardy şu dükanda.

Satyjy nätjegini bilmän aljyrady. Ýöne bermezlige onuň haky yokdy. Kitab-a harytdy, bu duranam alyjydy. Beräýmeli. Başga alajy yok. Satyjy üçin harydy geçse, oňa başga näme gerek! Garawul däl-ä ol. Satyjy! Garaja düňküldäp gitdi-de, köçeden taksi tutdy. Alan kitaplarynyň hemmesini şoňa ýükledi. Entegräktenem gaýdyp geldi. Elindäki talony hälki owadan gelniň oňünde gütledip goýdy. »Graf Monte Kristo!« Bahajygynam töläp kitaby ymykly eline alansoň »Nätdim?« diýýän terzde gaýşarylyp gelne seretdi. Gelin ýylgyrды. »Ýylgyraýarsyň« diýip Garaja-da içini güldürdi. Öz bolup ýörşünden öz göwni hoş boldy. »Tapdyň bu taýda... Häý...« Ol ýene-de ýaňky ilki kitap satyn alan bölümüne bardy. Birgiden kitap aldy. Onsoň beýleki bölümlerdenem alyşdyrды. Mazaly ýüküni tutansoň, gitdi-de, olary tabşyryp ýerine ýene-de talon alyp geldi. »Jek Londony bari alyň« diýip herreldi. Başda satuwa kelleleleri gyzan satygçylar soňabaka nätjeklerini bilmän, dükanyň müdürini çagyrdylar. »Bir-ä şeydip ýör welin, biziň şeydişimiz dogrumyka?« diýdiler.

Direktoram näme diýjegini bilmän o ýan, bu ýan jaň edip başlady. Oňa çenlem Garaja bu dükany eňňere edip başga bir kitap dükanynyň gapysyndan baryp girdi. Ondanam ýüküni tutdy-da göni makulatura tabşyrylýan ýere eňdi. Makulaturaçy garry aýalam munuň heniz gatam açylmadyk kitaplary daşap ýörşüne nätjegini bilmän iňirdäp ugrady welin, bu-da başga bir kagyz kabul edilýän ýere ötägitdi. Şeydip ol dükanlar ýapylýança öýden getirenje pullarynyň baryny sowup gutardy.

Ullakan toruny »dünýä edebiyatyndan« dolduryp, agşamlaryna iň soňky awtobus bilen oba gaýtdy. Ýol boýy hem öýlerine baransoň

aýalyňa näme jogap berjegi hakynda oýlandy. Çünki ol şu günki öýden alyp gaýdan pullaryna bazardan şaý almalydy we köneje maşynyny bejerdip indiki juma güni aýalyny atasy öýlerine äkitmelidi. Toýa çagyrypdylar.

Juma HUDAÝGULY

Elektron görnüşe geçiren: Afrasyýap Turanly Hekaýalar